

PHÁT HUY GIÁ TRỊ DI TÍCH LỊCH SỬ QUỐC GIA ĐẶC BIỆT CHIẾN TRƯỜNG ĐIỆN BIÊN PHỦ TỈNH ĐIỆN BIÊN GẮN VỚI PHÁT TRIỂN DU LỊCH

DƯƠNG THỊ CHUNG

Email: Duongchungsvhttdl.dienbien@gmail.com

Học viên K15 - thạc sĩ ngành Quản lý văn hóa, Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

PROMOTE THE VALUE OF SPECIAL NATIONAL HISTORICAL RELICS DIEN BIEN BATTLEFIELD DIEN BIEN PROVINCE LINKS TOGETHER TO DEVELOP TOURISM

TÓM TẮT

Trong những năm qua, tỉnh Điện Biên luôn chú trọng công tác bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị di tích chiến trường Điện Biên Phủ, xây dựng nơi đây trở thành địa chỉ đỏ cho biểu tượng của sự kế thừa, phát huy truyền thống, lịch sử về vang hàng nghìn năm dựng nước và giữ nước của dân tộc Việt Nam. Đồng thời tỉnh cũng xác định đây là sản phẩm du lịch chủ đạo của Điện Biên hướng tới mục tiêu phát triển du lịch thành ngành kinh tế mũi nhọn. Bài viết sử dụng phương pháp trải nghiệm thực tế và thực nghiệm tại tỉnh Điện Biên để đưa ra một số giải pháp phát huy giá trị di tích lịch sử quốc gia đặc biệt chiến trường Điện Biên Phủ gắn với phát triển du lịch.

Từ khóa: Phát huy, giá trị, di tích, chiến trường Điện Biên Phủ, du lịch, phát triển

ABSTRACT

In recent years, Dien Bien province has always focused on preserving, embellishing and promoting the value of the Dien Bien Phu Battlefield relic, building this place to become a red address for the symbol of inheritance and promotion. tradition, glorious history of thousands of years of building and defending the country of the Vietnamese people. At the same time, this is determined to be the main tourism product of Dien Bien towards the goal of developing tourism into a key economic sector. The article uses the method of practical experience and experimentation in Dien Bien province to propose some solutions to promote the value of national historical relics, especially Dien Bien Phu Battlefield, associated with tourism development.

Keywords: Promoting, value, relics, Dien Bien Phu battlefield, tourism, developmen

Di tích chiến trường Điện Biên Phủ là một trong mười di tích cấp Quốc gia đặc biệt quan trọng được xếp hạng đầu tiên trong cả nước năm 2009 với 45 điểm di tích thành phần; Gần 70 năm trôi qua, di tích chiến trường Điện Biên Phủ đã trở thành di sản tinh thần quý báu, là điểm nhấn đặc biệt quan trọng, là địa chỉ đỏ mà mỗi người dân Việt Nam và đông đảo khách du lịch quốc tế mong muốn được đến tham quan, tìm hiểu, nghiên cứu khi đến với Điện Biên.

Khách tham quan Di tích đồi A1
Di tích chiến trường Điện Biên Phủ

Để phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn của tỉnh, ngày 23/5/2016, Tỉnh ủy Điện Biên đã ban hành Nghị quyết số 03 - NQ/TU về phát triển du lịch tỉnh Điện Biên đến năm 2020, định hướng đến năm 2030, trong đó đưa ra các mục tiêu cụ thể, chi tiết: năm 2020 đón 870 ngàn lượt khách, trong đó có 220 ngàn lượt khách quốc tế; tổng doanh thu dịch vụ từ du lịch đạt 8.700 tỷ đồng; đến năm 2025, đón 1.300 ngàn lượt khách, trong đó 300 ngàn lượt khách quốc tế và xây dựng khu du lịch Điện Biên Phủ - Pá Khoang trở thành khu du lịch quốc gia với hệ thống cơ sở vật chất kỹ thuật đồng bộ, hiện đại.

Việc ban hành Nghị quyết riêng về du lịch của Tỉnh ủy đã tạo sự chuyên biến mạnh mẽ trong nhận thức và hành động để du lịch tiếp tục trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, đóng góp xứng đáng vào phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội của tỉnh.

Việc khai thác du lịch đối với di tích lịch sử cách mạng một mặt làm phong phú thêm loại hình du lịch,

đáp ứng nhu cầu ngày càng đa dạng của du khách nhưng mặt khác cũng góp phần phát huy giá trị của di tích, giúp tăng cường giáo dục và nâng cao truyền thống văn hóa - lịch sử dân tộc.

Trong thời gian qua, các cấp chính quyền địa phương đã và đang nỗ lực trong đẩy mạnh phát huy giá trị khu di tích trở thành điểm đến du lịch hấp dẫn và khu du lịch quốc gia vào năm 2030; Từ đó mang lại nguồn lợi cho cộng đồng dân cư và địa phương cũng như nâng cao hiệu quả của khu di tích trong phát huy giá trị gắn với phát triển du lịch.

Hiện nay, có 08 địa điểm được đưa vào phục vụ khách tham quan, gồm: Nhà trưng bày Bảo tàng Chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ, Hầm De Castries, Đồi A1, Sở Chỉ huy chiến dịch Điện Biên Phủ tại Mường Phăng, tượng đài chiến thắng tại thành phố Điện Biên Phủ, tượng đài kéo pháo tại di tích đường kéo pháo bằng tay xã Nà Nhạn, di tích Trung tâm đề kháng Him Lam và bãi duyệt binh mừng chiến thắng tại xã Mường Phăng.

Trong những năm qua, di tích lịch sử Chiến trường Điện Biên Phủ luôn được quan tâm, đầu tư và chuẩn bị các điều kiện tốt nhất để phục vụ khách tham quan. Cán bộ, viên chức, lao động sẽ được huy động làm tăng ca, thêm giờ trong những ngày lễ lớn, ngày tết, các sự kiện chính trị và văn hóa, thể thao và du lịch của tỉnh, của đất nước. Các điểm di tích luôn được vệ sinh, phát dọn sạch sẽ, cảnh quan môi trường xanh, sạch, đẹp. Sở cũng phối hợp với chính quyền địa phương nơi có điểm di tích tham quan tăng cường công tác an ninh trật tự, không để xảy ra tình trạng trộm cắp và tệ nạn xã hội. Công tác thu phí và kiểm soát phí cũng được tăng cường nhằm đảm bảo nguồn thu cho ngân sách cũng như quyền lợi của khách tham quan.

Chương trình trải nghiệm
"Chúng em làm chiến sĩ"

Công tác thuyết minh tại các điểm di tích được quan tâm; nội dung các bài thuyết minh được biên soạn, chỉnh lý thường xuyên để truyền tải thông tin chính xác. Thường xuyên tổ chức cuộc thi thuyết minh viên du lịch tỉnh Điện Biên. Đội ngũ thuyết minh được tăng cường tối đa, là lực lượng chính trong việc tuyên

truyền, giới thiệu về chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ và các điểm di tích; khi gọi điện để đăng ký tham quan, các đoàn khách cũng được tư vấn về việc đăng ký tham quan theo hành trình và thuyết minh viên hướng dẫn đoàn, để có thể tham quan, tìm hiểu đầy đủ nhất.

Theo số liệu thống kê của Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch, lượng khách đến các điểm di tích trong thời gian gần đây là hơn 400.000 lượt khách/năm, trong đó khách quốc tế chiếm khoảng 5 - 6%. Khách đến đây với mục đích tham quan di tích, tìm hiểu giá trị lịch sử về chiến trường Điện Biên Phủ. Lượng khách đến khu di tích đông nhất vào dịp lễ 30/4, 1/5 hàng năm.

Số lượng khách đến và tốc độ tăng trưởng của từng điểm di tích trong giai đoạn 2016 - 2023 cơ bản đều tăng trung bình 10,9%, trong đó các điểm tăng đột biến như Đồi A 1 tăng 12,69%, Sở chỉ huy chiến dịch Điện Biên Phủ tại Mường Phăng 15%, một số điểm không thay đổi như Tượng đài kéo pháo bằng tay.

Tuy nhiên, hầu hết các điểm di tích thành phần chưa tái hiện chiến dịch, chiến thắng Điện Biên Phủ năm xưa. Môi trường cảnh quan khu Di tích phần lớn chưa được khôi phục và chưa thể hiện được sự hiệp đồng tác chiến của các quân, binh chủng. Vì vậy chưa mang lại cho du khách những trải nghiệm và cảm xúc chân thực về một chiến thắng lịch sử mang tầm cỡ quốc tế của dân tộc Việt Nam. Bản thân các hoạt động tham quan, trải nghiệm tại di tích và các sản phẩm du lịch có liên quan chưa đa dạng.

Hoạt động du lịch tại các điểm di tích thành phần còn đơn điệu. Hầu hết mới chỉ duy trì hoạt động tham quan thuần túy (tự tham quan hoặc có hướng dẫn viên thuyết minh) mà chưa có các hoạt động trải nghiệm thực tế hóa thân thành nhân vật, hoạt động tham quan hiện đại...

Thấy rõ những bất cập đó cũng như xác định cần tạo sự khác biệt, đặc trưng về sản phẩm du lịch, Điện Biên xác định trong thời gian tới cần tập trung một số nhiệm vụ như sau:

Tiếp tục mở rộng không gian Bảo tàng chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ, thực hiện Dự án trưng bày ngoài trời đầu tư nâng cấp trưng bày và phòng chiếu phim tại Bảo tàng Chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ; Đầu tư xây dựng một số công trình phụ trợ (hệ thống vệ sinh, chiếu sáng, tạo cảnh quan,...nhằm giảm bớt sự khô cứng của di tích chiến trường); Tổ chức triển lãm; sản xuất các ấn phẩm, tài liệu phục vụ tuyên truyền, quảng bá; Tổ chức tập huấn, nâng cao nghiệp vụ thuyết minh viên...

Cùng với đó, tập trung xây dựng một số nhóm sản

du lịch trải nghiệm như:

* Nhóm sản phẩm du lịch tham quan, nghiên cứu, học tập

Với những giá trị to lớn của chiến thắng Điện Biên Phủ và di tích lịch sử chiến trường Điện Biên Phủ thì sản phẩm tham quan, nghiên cứu, học tập tại di tích lịch sử chiến trường Điện Biên Phủ là sản phẩm du lịch nền tảng, cốt lõi và trụ cột nhằm thu hút khách tham quan. Đối tượng của sản phẩm du lịch này rộng, bao gồm tất cả các độ tuổi, giới tính, nghề nghiệp ...

Triển khai nhóm sản phẩm du lịch tham quan nghiên cứu học tập như “Theo dấu chân Đại tướng”, “Hành quân thần tốc”.

“Theo dấu chân Đại tướng”: Du khách sau khi sẽ được nghe giới thiệu và tìm hiểu về Chiến dịch Điện Biên Phủ, di tích quốc gia đặc biệt Chiến trường Điện Biên Phủ sẽ được trải nghiệm cắm trại, đi dã ngoại, leo núi, thưởng thức không khí trong lành của rừng nguyên sinh Mường Phăng và chinh phục đỉnh Pu Tó Cọ, nơi đặt đài quan sát chiến dịch Điện Biên Phủ.

“Hành quân thần tốc”: Khách tham quan phân thành từng đội với số lượng bằng nhau và nhận “Bản đồ hành quân”, tham quan theo lộ trình chiến dịch Điện Biên Phủ. Dựa vào bản đồ, các đội tự thảo luận, tìm đường theo chỉ dẫn để từ điểm xuất phát đến điểm đích sao cho nhanh nhất. Qua hoạt động giúp các du khách rèn luyện tập trung đội hình, tinh thần đoàn kết, khả năng lãnh đạo nhóm, sự nhạy bén, năng động; rèn luyện sức khỏe và trí tuệ.

* Xây dựng sản phẩm du lịch trải nghiệm

Phát triển sản phẩm du lịch trải nghiệm tại di tích lịch sử Chiến trường Điện Biên Phủ phù hợp với nhu cầu thị trường, đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của du khách (92% khách du lịch được phỏng vấn rất mong muốn và mong muốn tham gia các hoạt động trải nghiệm), phát huy có hiệu quả giá trị tài nguyên du lịch đặc thù, tạo dựng thương hiệu, nâng cao khả năng cạnh tranh, tăng khả năng thu hút khách hàng mục tiêu để tăng doanh thu và hiệu quả.

“Hoạt động trải nghiệm bắn súng thể thao quốc phòng”: Là môn thể thao cảm giác mạnh được rất nhiều du khách yêu thích tham gia. Du khách sẽ cảm thấy thích thú khi thử tài thiện xạ của mình tại trường bắn thể thao quốc phòng, có thể tự chọn cho mình loại súng thích hợp được sử dụng trong thời kỳ chiến tranh. Sau khi được hướng dẫn đầy đủ, du khách có thể thử tài bắn súng với các bia hình con thú và bia di động.

“Hoạt động trải nghiệm đánh trận Him Lam - bắn súng đạn phun sơn”: Đây là trò chơi vận động vừa có tính chất thể thao vừa mang tính quân sự. Ngoài mục đích thư giãn còn giúp người chơi khả năng phán

đoán, phối hợp đồng đội, rèn luyện sức khỏe. Du khách khi tham gia có cảm giác như là những chiến sĩ đang chiến đấu thật sự. Mỗi du khách được trang bị đầy đủ mặt nạ, quần phục, áo giáp và súng AR15 hay AK47. Trò chơi bắn súng đạn phun sơn là một loại hình giải trí mà du khách không thể bỏ qua với độ hấp dẫn cao và an toàn tuyệt đối. Ngoài ra, du khách còn có thể thử tài thiện xạ khi tham gia bắn bia theo tiêu chuẩn quân sự (bia cố định, bia di động, bia ẩn hiện). Hoạt động trải nghiệm “Chiến sĩ Điện Biên”: Du khách sẽ được tham gia các hoạt động trải nghiệm sinh hoạt và chiến đấu như một người chiến sĩ trong chiến dịch Điện Biên Phủ gồm: Lễ nhập ngũ, huấn luyện quân, thi đẩy xe đạp thồ, nấu cơm bếp Hoàng Cầm, hành quân, kéo pháo, đánh trận ...

Hoạt động trải nghiệm nấu cơm bằng bếp Hoàng Cầm và bữa cơm chiến sĩ: Khách tham quan sẽ được tự tay chuẩn bị nguyên liệu, nhóm bếp và chế biến, nấu ăn “Bữa cơm chiến sĩ” với những món đơn giản như: nấu cơm, luộc khoai sắn, rang lạc... Và đặc biệt là tự tay làm “Cơm nắm - muối vừng”. Sau đó, được thưởng thức bữa cơm ngay tại không gian mang đậm chất lính để hoài niệm về một “thời hoa lửa” của các chiến sĩ Điện Biên.

* Xây dựng Chương trình nghệ thuật thực cảnh

Hướng tới kỷ niệm 70 năm chiến thắng Điện Biên Phủ việc tổ chức một chương trình sân khấu đặc biệt với nội dung hồi tưởng về Chiến thắng Điện Biên Phủ về hình tượng Chủ tịch Hồ Chí Minh, Đại tướng Võ Nguyên Giáp và ca ngợi sự chiến đấu hi sinh gian khổ đầy oanh liệt của quân và dân ta để làm nên chiến thắng Điện Biên Phủ là một chương trình có ý nghĩa rất quan trọng, góp phần giáo dục tư tưởng chính trị, lòng yêu nước, niềm tự hào, tự tôn dân tộc.

Chương trình sân khấu thực cảnh đặc biệt “Hồi ức Điện Biên” tái hiện lại 56 ngày đêm chiến đấu và chiến thắng của quân và Nhân dân ta tại Điện Biên Phủ. Nội dung kịch bản chương trình chọn lọc những thời khắc quan trọng trong 56 ngày đêm chiến đấu oai hùng của quân và dân ta, trên nền sân khấu hình tượng Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đại tướng Võ Nguyên Giáp hiện lên oai hùng chỉ huy trận đánh để làm nên chiến thắng “lừng lẫy năm châu”.

Kết luận

Có thể thấy, việc xây dựng, phát triển sản phẩm du lịch trải nghiệm tại di tích lịch sử chiến trường Điện Biên Phủ sẽ gia tăng sự lựa chọn cho du khách, việc triển khai áp dụng sản phẩm và phục vụ du khách góp phần tăng số ngày lưu trú, doanh thu du lịch và phát triển hạ tầng du lịch, tạo việc làm, góp phần quay trở lại trong việc bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị di tích lịch sử quốc gia đặc chiến trường Điện Biên Phủ. Việc tạo ra sản phẩm du lịch mang đậm đặc trưng

CULTURE

lịch sử của chiến dịch Điện Biên Phủ sẽ có sức hấp dẫn và cạnh tranh cao; từng bước đưa Điện Biên trở thành một trong những trung tâm du lịch trọng điểm về du lịch lịch sử, văn hóa, sinh thái, tâm linh và nghỉ dưỡng của khu vực Trung du miền núi phía Bắc, sớm đưa du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, tạo động lực phát triển kinh tế - xã hội, góp phần nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho nhân dân. Tôn vinh ý nghĩa, giá trị và ảnh hưởng mang tầm quốc tế của chiến thắng Điện Biên Phủ; giáo dục truyền thống cách mạng cho các thế hệ người dân đất Việt; thiết thực tri ân vong linh các anh hùng liệt sĩ.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. **Trương Quốc Bình (2005)**, “Vai trò các DSVH với sự phát triển du lịch Việt Nam”, **Tạp chí Du lịch Việt Nam**.
2. **Nguyễn Thị Phương Nga (2018)**, *Đánh giá khả năng khai thác tài nguyên nhân văn cho phát triển du lịch tỉnh Điện Biên theo hướng phát triển bền vững*, **Kỷ Yếu Hội thảo Khoa học địa lý toàn quốc lần thứ 10**, Nxb.Khoa học tự nhiên và công nghệ.
3. **Đặng Thanh Nhường (2013)**, *Nghiên cứu phát triển du lịch văn hoá tỉnh Điện Biên*, **Luận văn thạc sĩ Du lịch, Đại học Quốc gia Hà Nội**.
4. **Dương Văn Sáu (2015)**, “Sản phẩm du lịch, tạo thương hiệu điểm đến cho Điện Biên Phủ”, **Tạp chí Văn hoá, Hà Nội**.
5. **Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Điện Biên (2020)**, *Báo cáo công tác quản lý, bảo quản, tu bổ, tôn tạo và phát huy giá trị di tích trên địa bàn tỉnh Điện Biên*, **Điện Biên**.
6. **Lưu Trần Tiêu (2002)**, *Bảo tồn và phát huy DSVH Việt Nam*, **Công ty in Tài chính, Hà Nội**.
7. **Tỉnh ủy Điện Biên (2016)**, *Nghị quyết số 03-NQ/TU Ngày 23/5/2016, về phát triển du lịch tỉnh Điện Biên đến năm 2020, định hướng đến năm 2030*.